

Резюме

Рудень О. В. Правове регулювання охоронних зобов'язань за екологічним законодавством України.

Стаття присвячена дослідженню проблем правового регулювання охоронних зобов'язань за екологічним законодавством України, практиці їх застосування та удосконаленню законодавства в цій сфері. Зокрема, пропонується внести зміни до частини п'ятої ст. 53 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», де чітко передбачити суб'єктів, між якими укладаються охоронні зобов'язання. З метою стимулювання власників чи користувачів земельних ділянок, на території яких створюються об'єкти природно-заповідного фонду, в укладенні охоронних зобов'язань пропонується передбачити податкові пільги. У рамках розвитку законодавства про екологічну мережу пропонується розглянути можливість укладення охоронних зобов'язань із власниками чи користувачами територій та об'єктів екомережі.

Ключові слова: охоронне зобов'язання, договір, природно-заповідний фонд, екологічна мережа.

Резюме

Рудень Е. В. Правовое регулирование охранных обязательств в экологическом законодательстве Украины.

Статья посвящена исследованию проблем правового регулирования охранных обязательств в экологическом законодательстве Украины, практике их применения и совершенствованию законодательства в этой сфере. В частности, предлагается внести изменения в часть пятую ст. 53 Закона Украины «О природно-заповедном фонде Украины», где четко предусмотреть субъектов, между которыми заключаются охранные обязательства. С целью стимулирования владельцев или пользователей земельных участков, на территории которых создаются объекты природно-заповедного фонда, в заключении охранных обязательств предлагается предусмотреть налоговые льготы. В рамках развития законодательства об экологической сети предлагается рассмотреть возможность заключения охранных обязательств с собственниками или пользователями территорий и объектов экосети.

Ключевые слова: охранные обязательства, договор, природно-заповедный фонд, экологическая сеть.

Summary

Ruden O. Legal regulation of protection obligations under environmental legislation of Ukraine.

The article is devoted to the problems of legal regulation of security obligations under environmental legislation of Ukraine, practice their use and improvement of legislation in this area. In particular, it is proposed to amend the fifth part of Article 53 of the Law of Ukraine «On the Nature Reserve Fund of Ukraine», which clearly predict which subjects are concluded between security obligations. To encourage owners or users of land in the territory which creates objects of natural reserve fund, making security commitments proposed that tax incentives. As part of the legislation on ecological network is proposed to consider the possibility of a security obligations of owner or user areas and ecological network objects.

Key words: safety commitment, contract, natural areas, ecological network.

Отримано 14.06.2014

УДК 347.1

С. В. ХРАПАЧ

Станіслав Васильович Храпач, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІПОТЕКИ КОСМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

За рівнем розвитку космічної галузі Україна, як відомо, належить до провідних космічних країн світу, оскільки фактично може здійснювати повний спектр космічної діяльності. У сучасних умовах характерною рисою і одним із напрямів цієї діяльності є її комерціалізація, яка полягає у тому, що у ряді держав широко залучаються кошти фізичних осіб та недержавних юридичних осіб. В Україні в силу різних причин це питання поки що залишається на рівні пропозицій щодо доцільності державно-приватного партнерства у даній сфері. Світовий досвід показує, що одним із можливих шляхів залучення приватного капіталу в космічну сферу є іпотека космічних об'єктів, для запровадження якої існує необхідність вирішення низки актуальних питань організаційного, фінансово-економічного та юридичного характеру. Дана обставина обумовлює потребу відповідних наукових досліджень з цих питань.

Тому метою даної статті є аналіз існуючого стану правового (передусім цивільно-правового) регулювання іпотеки космічних об'єктів та визначення основних напрямів і шляхів його вдосконалення.

У цивілістичній науці та законодавстві іпотека розглядається як вид і спосіб забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні та користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати

задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника в порядку, встановленому законом¹.

Іпотекодавцем є особа, яка передає в іпотеку нерухоме майно для забезпечення виконання власного зобов'язання або зобов'язання іншої особи перед іпотекодержателем як кредитором за основним зобов'язанням. Іпотекодавцем може бути боржник (іпотекодавець або інша особа, відповідальна перед іпотекодержателем за виконання основного зобов'язання) або майновий поручитель (особа, що передає в іпотеку нерухоме майно для забезпечення виконання зобов'язання іншої особи-боржника).

Відповідно до чинного законодавства України іпотека виникає на підставі договору, закону або рішення суду. До іпотеки, яка виникає на підставі закону або рішення суду, застосовуються правила щодо іпотеки, яка виникає на підставі договору, якщо інше не встановлено законом. Взаємні права і обов'язки іпотекодавця та іпотекодержателя за іпотечним договором виникають з моменту його нотаріального посвідчення. У разі іпотеки, що виникає на підставі закону або рішення суду, взаємні права і обов'язки іпотекодавця та іпотекодержателя починаються з дня вчинення відповідного правочину, на підставі якого виникає іпотека, або з дня набрання законної сили рішенням суду.

Чинним законодавством України також визначено, що предметом іпотеки може бути нерухоме майно, зокрема: приміщення (жиле або нежиле), будинок, споруда, земельна ділянка, незавершене будівництво.

Основною формою, що опосередковує іпотечні правовідносини, є іпотечний договір (договір іпотеки), який укладається між одним або декількома іпотекодавцями та іпотекодержателем у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Він повинен містити такі істотні умови:

1) для іпотекодавця та іпотекодержателя – юридичних осіб відомості про: для резидентів – найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі юридичних та фізичних осіб – підприємств; для нерезидентів – найменування, місцезнаходження та державу, де зареєстровано особу; для іпотекодавця та іпотекодержателя – фізичних осіб відомості про: для громадян України – прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання із зазначенням адреси та індивідуальний ідентифікаційний номер у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів; для іноземців, осіб без громадянства – прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), адресу постійного місця проживання за межами України;

2) зміст та розмір основного зобов'язання, строк і порядок його виконання та/або посилання на правочин, у якому встановлено основне зобов'язання;

3) опис предмета іпотеки, достатній для його ідентифікації, та/або його реєстраційні дані, у тому числі кадастровий номер. У разі іпотеки земельної ділянки має зазначатися її цільове призначення;

4) посилання на видачу заставної або її відсутність.

У разі відсутності в іпотечному договорі однієї з вказаних вище істотних умов він може бути визнаний недійсним на підставі рішення суду.

Іпотечний договір може містити й інші положення (які не належать до істотних умов договору), зокрема: а) визначення вартості предмета іпотеки; б) посилання на документ, що підтверджує право власності іпотекодавця на предмет іпотеки; в) відомості про обмеження та обтяження прав іпотекодавця на предмет іпотеки; г) визначення способу звернення стягнення на предмет іпотеки.

Зміни й доповнення до іпотечного договору підлягають нотаріальному посвідченню в установленому законом порядку.

Будь-яке збільшення основного зобов'язання або відсотків за основним зобов'язанням крім випадків, коли таке збільшення безпосередньо передбачене іпотечним договором, може бути здійснене після державної реєстрації відповідних відомостей про зміну умов обтяження нерухомого майна іпотекою.

У випадку невиконання або неналежного виконання боржником основного зобов'язання іпотекодержатель вправі задовольнити свої вимоги за основним зобов'язанням шляхом звернення стягнення на предмет іпотеки.

У разі порушення основного зобов'язання та/або умов іпотечного договору іпотекодержатель надсилає іпотекодавцю та боржнику, якщо він є відмінним від іпотекодавця, письмову вимогу про усунення порушення. У цьому документі зазначаються стислий зміст порушених зобов'язань, вимога про виконання порушеного зобов'язання у не менш ніж тридцятиденний строк та попередження про звернення стягнення на предмет іпотеки у разі невиконання цієї вимоги. Якщо протягом встановленого строку вимога іпотекодержателя залишається без задоволення, іпотекодержатель вправі прийняти рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом позасудового врегулювання на підставі договору.

Сторони іпотечного договору можуть вирішувати питання про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом позасудового врегулювання на підставі договору.

Договір про задоволення вимог іпотекодержателя або відповідне застереження в іпотечному договорі, яке, за своїми правовими наслідками, прирівнюється до такого договору, може передбачати: а) передачу іпотекодержателю права власності на предмет іпотеки в рахунок виконання основного зобов'язання у порядку, встановленому законом; б) право іпотекодержателя від свого імені продати предмет іпотеки будь-якій особі на підставі договору купівлі-продажу у порядку, встановленому законом.

Вищезазначені загальні принципи положення правового регулювання іпотечних відносин повною мірою стосуються і правової регламентації іпотеки космічних об'єктів.

Характеризуючи стан і перспективи правового регулювання іпотеки космічних об'єктів, необхідно зазначити, що нині механізм передачі космічних об'єктів в іпотеку в основному регламентується положеннями Закону України «Про іпотеку» та нормами Цивільного кодексу України.

У механізмі передачі в іпотеку космічного об'єкта важливою складовою є правовий статус космічного об'єкта як об'єкта цивільних правовідносин та механізм передачі такого об'єкта в іпотеку. При цьому варто враховувати, що космічний об'єкт є специфічним предметом договору іпотеки, оскільки чинним законодавством України його віднесено до рухомого майна.

Враховуючи той факт, що основним елементом іпотечних правовідносин виступає договір іпотеки, який визначає сферу і межі застосування конкретних іпотечних правовідносин, у теоретичному та практичному аспектах особливе значення має з'ясування правового змісту поняття космічного об'єкта як предмета іпотечного договору.

На даний час у законодавстві України відсутнє визначення поняття «космічний об'єкт». У Законі України «Про космічну діяльність» міститься лише дефініція поняття об'єктів космічної діяльності (космічної техніки). Ними є матеріальні предмети штучного походження, що проектуються, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі (космічний сегмент, космічна інфраструктура), так і на поверхні Землі (наземний сегмент, наземна інфраструктура) з метою дослідження та використання космічного простору².

У міжнародному космічному праві також відсутній єдиний підхід до формулювання цього поняття, хоча термін «космічний об'єкт» доволі часто вживається в міжнародно-правових договірних нормах. Ця обставина, безумовно, актуалізує проблему щодо правового змісту поняття «космічний об'єкт».

Окремі спроби надати уніфіковане тлумачення терміна «космічний об'єкт» здійснювались на міжнародно-правовому рівні. Серед таких спроб можна назвати Конвенцію про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами (1971 р.)³ та Конвенцію про реєстрацію об'єктів, що запускають у космічний простір (1974 р.)⁴, відповідно до яких під космічними об'єктами слід розуміти складові частини космічного об'єкта, а також засоби його доставки в космічний простір. Отже, вказані міжнародно-правові акти не містять остаточної відповіді, що потрібно розуміти під космічним об'єктом. Таке визначення вироблено доктриною міжнародного космічного права і зводиться до того, що космічні об'єкти – це всі види технічних пристроїв, створених людиною, які призначені для використання в космічному просторі. Щодо космічних об'єктів природного походження, то у міжнародних нормах з космічного права вони визначаються узагальненим поняттям «небесні тіла».

На відміну від небесних тіл природного походження (Місяць, планети, астероїди тощо) під космічними об'єктами у міжнародному космічному праві маються на увазі створені людиною штучні супутники Землі, автоматичні й пілотовані кораблі та станції, ракети-носії тощо.

Отже, у чинних міжнародних угодах по космосу загальносприйняте визначення космічного об'єкта відсутнє. Спроби сформулювати таке визначення робилися як у дипломатичній практиці, так і в доктрині міжнародного космічного права. У процесі роботи над Конвенцією 1972 р. про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, з пропозиціями щодо визначення поняття «космічний об'єкт» висупали Бельгія, Угорщина, Індія, Польща, Аргентина, спільно – Австралія та Канада. Однак узгодженої позиції з цього питання досягти не вдалося, а тому було вирішено у зазначеній конвенції не давати такого визначення⁵.

Винятком із загального правила є два нині нечинних документи, в яких містилося визначення космічного об'єкта. Передусім це Конвенція 1962 р. про створення Європейської організації з розробки ракет-носіїв, у ст. 19 якої космічний об'єкт визначений як «апарат, призначений для виведення на орбіту супутника Землі або іншого небесного тіла, або для польоту по іншій траєкторії в космічному просторі»⁶. У 1971 р. на Всесвітній адміністративній конференції радіозв'язку космічний об'єкт був ототожнений з космічним кораблем і визначений як «створений людиною засіб пересування, призначений для запуску за межі основної частини земної атмосфери»⁷.

У сучасній правовій літературі і серед юристів-практиків існують два основних підходи до визначення космічного об'єкта: функціональний і просторовий. Прихильники функціонального підходу акцентують увагу на характері потужності (тяги) космічних апаратів і на їх відмінності у цьому відношенні від повітряних суден, які використовують при польоті властивості повітря. Натомість, на наш погляд, при цьому не враховуються належною мірою перспективи створення аерокосмічних об'єктів, здатних самостійно злітати і підніматися в космос з поверхні Землі та здійснювати посадку аналогічно повітряним судам.

Прихильники так званого просторового підходу головну увагу акцентують не на характері потужності (тяги) космічних об'єктів, а на місці й призначенні їх діяльності. Відповідно, основною ознакою таких об'єктів вважається те, що вони призначені для польоту і функціонування в космічному просторі. Саме у цьому вбачається їх відміна від повітряних апаратів, а також від наземних засобів і установок з дослідження космосу⁸.

Необхідно зауважити, що в Конвенції 1975 р. про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір слідом за Договором 1967 р. про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (ст.ст. VII і VIII) та Конвенцією 1972 р. про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами (ст. 1), міститься положення про космічні об'єкти та їх «складові частини».

Під поняттям «складова частина» космічного об'єкта в міжнародно-правових угодах з космосу маються на увазі апаратура, джерело енергії і все обладнання, необхідне для нормального функціонування цього

об'єкта, частини що відокремилися від космічного об'єкта, а також залишки космічного об'єкта, що припинив своє існування. Крім того, у Конвенції 1975 р., так само як і в Конвенції 1972 р., до змісту поняття космічного об'єкта включено «засіб його доставки і його частини».

Зазначене вище питання про «складові частини» космічних об'єктів або частини засобів їх доставки безпосередньо пов'язане з проблемою визначення юридичної природи так званого космічного сміття. На даний час у спеціальній літературі є два підходи в цьому питанні. Одні автори вважають, що таке сміття не повинно класифікуватись як космічний об'єкт або його частина. Оскільки космічний об'єкт, який вийшов з ладу або з-під контролю, а також розпався в результаті вибуху на уламки, не повинен розглядатися в якості космічного об'єкта або його частин. Тим самим будь-які збитки, завдані таким космічним сміттям, виявляються поза сферою дії Конвенції 1972 р. про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічним об'єктом⁹. На переконання переважної більшості правознавців космічне сміття повинно охоплюватися поняттям космічних об'єктів та їх частин (С. Горюв, Б. Ченг, І. Дідерікс-Фершоор, Е. Г. Жукова та ін.).

У науці й практиці міжнародного космічного права досі дискусійним залишається питання щодо визначення змісту поняття «космічне сміття». У зв'язку з цим слід зазначити, що у ході обговорення цього питання в Науково-технічному підкомітеті Комітету ООН по космосу в 1997 р. було запропоновано визначення поняття «космічне сміття». При цьому основна увага акцентувалась на тому, що мова повинна йти про нефункціонуючі штучні космічні об'єкти, включаючи їх фрагменти і частини, нездатні відновити свою діяльність, а також про те, що можливість здійснити ідентифікацію його власника не має бути принциповою¹⁰.

Підсумовуючи викладене, можна зробити узагальнюючий висновок про те, що під поняттям «космічний об'єкт» слід розуміти штучно створений об'єкт, який був запущений в космічний простір з метою його наукового дослідження та використання, або залишився там після відпрацювання, чи внаслідок аварії.

Відповідно до абзацу 2 ч. 1 ст. 181 Цивільного кодексу України режим нерухомого майна може бути поширено законом на повітряні, морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об'єкти, а також інші речі, права на які підлягають державній реєстрації. Натомість законодавець передбачив, що режим нерухомості поширюється на ці об'єкти лише у випадках, передбачених законом, а не законодавством України в цілому. Останнє, як відомо, охоплює закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень, відповідно до Конституції України та законів.

Таким чином, нині в законодавчому порядку дією закону при оформленні цивільних правовідносин обмежено випадки застосування положень абзацу 2 ч. 1 ст. 181 Цивільного кодексу України.

Так, до прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» № 3201-IV від 15 грудня 2005 р.¹¹ діяв лише один законодавчий акт – Закон України «Про іпотеку». Останній у ст. 1 передбачав, що правовий режим нерухомого майна поширюється й на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання та космічні об'єкти. Отже, враховуючи, що Закон України «Про іпотеку» є спеціальним нормативно-правовим актом стосовно Цивільного кодексу України, при юридичному оформленні іпотеки космічних об'єктів слід враховувати, що на ці об'єкти в межах іпотечних правовідносин було поширено режим нерухомого майна.

Натомість, зазначеним Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» були внесені зміни до ст. 1 Закону України «Про іпотеку», якими було встановлено, що застава повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання, космічних об'єктів, майнових прав на нерухомість, будівництво якої не завершено, регулюється за правилами, визначеними Законом України «Про іпотеку». Тобто, законодавець при визначенні термінів, які вживаються в Законі України «Про іпотеку», даючи визначення нерухомості, не поширив режим нерухомого майна на космічні об'єкти, а лише зазначив, що саме застава космічних об'єктів здійснюється за правилами, визначеними Законом України «Про іпотеку». Таким чином, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» з чинного законодавства України фактично було виключено єдину спеціальну норму, яка поширювала на космічні об'єкти статус нерухомого майна.

Беручи до уваги той факт, що чинне законодавство України відносить повітряне судно до рухомого майна, а також той факт, що на сьогоднішній день не прийнято жодного законодавчого акта, який би поширював режим нерухомого майна на космічні об'єкти, можна дійти висновку, що положення ст. 1 Закону України «Про іпотеку» суперечать положенням ч. 1 ст. 575 Цивільного кодексу України. Це означає, що іпотекою є застава саме нерухомого майна, яке залишається у володінні заставодавця або третьої особи. Тобто, у даному разі законодавець не передбачає можливості передачі в іпотеку іншого майна ніж нерухоме, тобто майна (нерухомих речей), що визначене ч. 1 ст. 181 Цивільного кодексу України і деталізоване у Законі України «Про іпотеку» та інших спеціальних нормативних актах.

У зв'язку з наведеним виникає питання щодо співвідношення норм і положень Цивільного кодексу України та Закону України «Про іпотеку». При цьому необхідно враховувати наступне. Незважаючи на те, що Закон України «Про іпотеку» є законодавчим актом спеціального характеру щодо регулювання іпотечних правовідносин по відношенню до Цивільного кодексу України, при оформленні іпотечних правовідносин, предметом яких є космічний об'єкт, не можна не враховувати положення ст. 575 Цивільного кодексу України, оскільки саме кодекс передбачив необхідність прийняття спеціального закону для регулювання іпотечних правовідносин.

Оцінюючи стан правового регулювання іпотеки космічних об'єктів в Україні, на даний час у цілому його не можна вважати задовільним. Проведене дослідження засвідчило, що пріоритетним напрямом розвитку правового регулювання іпотечних відносин стосовно космічних об'єктів є внесення відповідних змін і доповнень до Цивільного кодексу України, законів України «Про іпотеку», «Про космічну діяльність», «Про страхування» та інших нормативно-правових актів.

Нині основним способом виникнення іпотечних правовідносин, як зазначено вище, є укладення відповідного цивільно-правового договору. Тому у законодавчому порядку слід визначити: якщо договір іпотеки укладається щодо космічного об'єкта, то у ньому мають бути відображені усі вищезазначені особливості цього об'єкта.

¹ Закон України «Про іпотеку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/898-15>

² Закон України «Про космічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80>

³ Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_126

⁴ Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускають у космічний простір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_253

⁵ Шемиченко Ю. С. Космічне право: Підручник. – К.: Видавництво «Юридична думка», 2012. – 280 с. – С. 66–77.

⁶ Пирадова О. С. Международное космическое право. – М., 1997.

⁷ Колосов Ю. М., Кузнецов В. И. Международное космическое право // Международное право: Учебник. – М., 1998. – С. 364.

⁸ Колосов Ю. М., Жуков Г. П. Международное космическое право. – М.: Международные отношения, 1999. – С. 73–75.

⁹ Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_126

¹⁰ Колосов Ю. М., Жуков Г. П. Вказана праця. – С. 73–75.

¹¹ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» № 3201-IV від 15 грудня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3201-15>

Резюме

Храпач С. В. Загальна характеристика правового регулювання іпотеки космічних об'єктів в Україні та шляхи його вдосконалення.

На основі аналізу відповідних норм цивільного права, законодавства про космічну діяльність, міжнародного-правових та наукових джерел висвітлюються загальні характерні риси іпотечних правовідносин, визначаються особливості правовідносин іпотеки, предметом якої є космічний об'єкт, та шляхи вдосконалення правового регулювання іпотеки космічних об'єктів в Україні.

Ключові слова: космічна діяльність, космічне право, космічний об'єкт, іпотека, іпотечний договір, іпотека космічного об'єкта, правове регулювання.

Резюме

Храпач С. В. Общая характеристика правового регулирования ипотеки космических объектов в Украине и пути его совершенствования.

На основе анализа соответствующих норм гражданского права, законодательства о космической деятельности, международно-правовых и научных источников освещаются общие характерные черты ипотечных правоотношений, определяются особенности правоотношений ипотеки, предметом которой является космический объект, и пути совершенствования правового регулирования ипотеки космических объектов в Украине.

Ключевые слова: космическая деятельность, космическое право, космический объект, ипотека, ипотечный договор, ипотека космического объекта, правовое регулирование.

Summary

Khrapach S. General characteristics of the regulation of mortgage space objects in Ukraine and ways of its improvement.

Based on the analysis of relevant civil law, legislation on space activities, international legal and scientific sources, specific common characteristics of legal mortgage shall be determined by the peculiarities of legal mortgage which is the subject of a space and ways to improve the regulation of the mortgage space objects in Ukraine.

Key words: space activities, space law, space object, mortgage, mortgage contract, mortgage space object, regulation.

Отримано 18.06.2014